

Advokat Hakan Kierulf
8/1-1981

NORGES HØYESTERETT

Den 18. desember 1980 avsa Høyesterett kjennelse i sak
L.nr. 186/1980, S.nr. 239/1980:

Påtalemyndigheten (aktor: kst. statsadvokat Stein Husby)
mot

1. Johan Anders Isaksen Buljo
2. Aslak Aslaksen Sara
3. Anders Johansen A. Buljo
4. Josef Iver Johansen Buljo
5. Mikkel Josef Sara
6. Josef Iver Sara

(forsvarer: advokat Hakon Kierulf)

Stemmegivning:

Dommer Hellesylt: Hammerfest byrett avsa den 10. juni 1980

dom med denne domsslutning:

- "1. Johan Anders Isaksen Buljo, f. 21.2.1924,
Aslak Aslaksen Sara, f. 4.4.1942,
Anders Johansen A. Buljo, f. 12.12.1949,
Josef Ivar Johansen Buljo, f. 22.7.1955,
Mikkel Josef Sara, f. 2.10.1939,
Josef Iver Sara, f. 28.6.1927,

dømmes for overtredelse av lov om reindriften av
12. mai 1933 § 29, 1. ledd, sammen-holdt med
strl. § 63, 1. ledd, hver til en bot av kr. 1.000.-
kroner-ettusen 00/100 - subsidiært fengsel i
10 - ti - dager.

2. De tiltalte frifinnes for tiltalens post II og III.
3. De tiltalte ilegges hver kr. 300.- kroner - tre-
hundre 00/100 - i saksomkostninger til det offent-
lige."

Alle de domfelte har ved en felles erklæring begjært samtykke av Høyesteretts kjæremålsutvalg til fornyet behandling ved lagmannsrett. Subsidiært anket de over saksbehandlingen, rettsanvendelsen og straffutmålingen. Ved kjæremålsutvalgets beslutning av 10. oktober 1980 ble lagmannsrettsbehandling nektet, men ankene ble henvist til Høyesterett.

Om saksforholdet og de domfeltes personlige forhold viser jeg til byrettens domsgrunner.

Jeg er kommet til at ankene ikke kan føre fram, og skal i det følgende ta for meg de enkelte ankegrunner.

Saksbehandlingsankene

Innledningsvis nevner jeg at ankene over saksbehandlingen ikke har det innhold som kreves etter straffeprosesslovens § 385. For Høyesterett har forsvareren gjort gjeldende følgende feil ved saksbehandlingen:

1. De straffbare forhold er verken i foreleggene eller i byrettens dom tilstrekkelig individualisert med hensyn til tid, sted eller antall til at man kan se hva den enkelte siktede er ansvarlig for.

Jeg bemerker at det ble utferdiget likelydende forelegg overfor samtlige de siktede. Disse forelegg ble ikke vedtatt, og saken ble fremmet etter straffeprosesslovens § 377 fjerde ledd. Foreleggenes romertall I - som omfatter de forhold de siktede ble dømt for - har følgende ordlyd:

"..... forelegges for overtredelse av

Lov om reindriften av 12. mai 1933 nr. 3 § 74 n, jfr. § 29, 1. ledd, hvorefter flyttlappene under flyttingene og under oppholdet i reinbeitedistriktene skal holde reinen under forsvarlig bevoktning så den ikke volder skade eller kommer utenfor det reinbeitedistrikt hvor den har adgang til å være,

ved

- a) i tidsrommet mai-september 1977 i reinbeitedistrikt nr. 20 Kvaløy ikke å ha holdt sine reinsdyr under forsvarlig bevoktning med den følge at reinsdyrene har forvoldt betydelige skader på Hammerfest kommunes parkanlegg, i private hager i Hammerfest og Rypefjord samt har forhindret eller vanskeliggjort flyavganger og landinger ved å beite rundt flystripen,
- b) i tidsrommet mai-september 1978 i reinbeitedistrikt 20 Kvaløy ikke å ha holdt sine reinsdyr under forsvarlig bevoktning med den følge at reinsdyrene har forvoldt betydelige skader på Hammerfest kommunes parkanlegg, på kirkegården, i private hager i Hammerfest og Rypefjord samt har forhindret eller vanskeliggjort flyavganger og landinger ved å beite rundt flystripen,
- c) i løpet av mai måned 1978 under flyttingen til reinbeitedistrikt nr. 20 Kvaløy ikke å ha holdt sine reinsdyr under forsvarlig bevoktning med den følge at reinsdyrene har forvoldt betydelige skader på åker og eng samt i private hager i Neverfjord, Kvalsund og Fægffjord."

Overtredelsene er her angitt som tre forskjellige, sammenhengende, straffbare forhold. Slik forholdene lå an, anser jeg det for utvilsomt at påtalemyndigheten etter straffeprosess- og 288, lovens §§ 287/ jfr. § 286, måtte kunne velge å fremme saken med en slik utforming av påtalegrunnlaget. Det ville være nærmest ugjørlig om de enkelte lovovertridelser skulle individualiseres i en sak som denne, hvor det er tale om en lang rekke overtridelser med et stort antall reinsdyr tilhørende forskjellige eiere, og over/^{ganske} lange tidsperioder. På bakgrunn av dette finner jeg individualiseringen i de fortsatte straffbare forhold tilstrekkelig både med hensyn til tid, steder, de skader som er voldt, og de enkelte reineieres ansvar. Byrettens dom må forstås slik at retten har funnet det godtgjort at rein tilhørende alle eiere har forvoldt skader slik som beskrevet i foreleggene. Jeg tilføyer i denne sammenheng at selve driften og voktingen av reinen i høy grad synes å ha vært et felles foretak for de seks domfelte, hvor disse innbyrdes har hatt sine avtaler om hvem som til de forskjellige tider skulle vokte den samlede reinjord.

Anken på dette punkt kan således ikke føre fram.

2. Domfellelsen etter punktene a og b i foreleggene gjelder blant annet ansvar for at reinen har forstyrret flytrafikken ved å beite rundt flystripen. For disse forhold gjøres gjeldende at det ikke foreligger nødvendig påtalebegjæring fra luftfartsmyndighetene.

Heller ikke denne anførsel kan etter min mening føre fram. Etter reindrifftsloven av 12. mai 1933 § 75 er fylkesmannen påtaleberettiget, og det er naturlig å forstå hans begjæring om påtale slik at den generelt gjelder manglende vokting av rein i de aktuelle tidsrom, også når det gjelder den rein som forstyrret flytrafikken. Jeg minner i denne sammenheng om at siktelsen gjelder sammenhengende straffbare forhold.

3. Når det gjelder domfellelsen etter punktene a og b i forelegget, er videre anført at domsgrunnene er mangelfulle. Reineierne mente reinen hadde rett til å beite på de steder det er tale om, og spørsmålet om reineierne var i unnskyldelig rettsvillfarelse skulle ha vært drøftet. Etter min mening kan heller ikke dette føre fram. Det er ingen mangel ved domsgrunnene at denne - klart uholdbare - anførsel ikke er nærmere drøftet.

Rettsanvendelsen

Det anføres at det ligger uriktig rettsanvendelse til grunn for domfellelsen etter foreleggenes punkter a og b. De siktede er - som følge av de skader reinen har voldt - dømt for at de ikke har oppfylt sin vokteplikt etter reindrifftslovens § 29. De skader det er tale om, er imidlertid ikke voldt på primærnæringene, som reindrifftsloven regulerer. Av erstatningsbestemmelsen i § 41 går det fram at det bare er

jordbruket som er beskyttet erstatningsrettslig, ikke et bysamfunns sekundære behov, såsom villahager m.v. Vokteplikten i § 29 må leses med samme begrensning, slik at den kun gjelder overfor eiendom som er erstatningsmessig vernet etter § 41.

Jeg er ikke enig i at det er grunnlag for å legge en slik begrensning inn i § 29, og kan i det vesentlige slutte meg til det som er anført i byrettens domsgrunner når det gjelder dette spørsmål.

Det hevdes også å ligge uriktig rettsanvendelse til grunn for domfellelsen etter foreleggenes punkt c. Det anføres at det her er tale om skade på uinnhegnet åker m.v. under flytning av rein. For erstatningsplikten etter lovens § 41 annet ledd er det da et vilkår at skaden er voldt med forsett eller av grov uaktsomhet. Det samme må være tilfellet med straffansvaret. Det går fram av byrettens domsgrunner at den har bygd på at simpel uaktsomhet er tilstrekkelig.

Heller ikke dette kan føre fram. Jeg antar at uaktsomhet er tilstrekkelig grunnlag for fellelse. Beskrivelsen i byrettens domsgrunner viser for øvrig at reineierne var klar over at reinen voldt i allfall en del av de skader det straffbare forhold omfatter. Den vokteplikt som er angitt i § 29 under flytning av rein er for øvrig meget streng. Jeg kan etter dette ikke se at byrettens rettsanvendelse på dette punkt er uriktig.

Straffutmålingen

Det foreligger etter min mening intet misforhold mellom de overtredelser de domfelte er funnet skyldige i, og den utmålte bøtestraff. Jeg finner således at heller ikke anken over straffutmålingen kan føre fram.

Jeg stemmer for denne

kjennelse:

Ankene forkastes.

Dommer Løchen: Jeg er enig med førstvoterende.

Dommer Schweigaard Selmer: Likeså.

Dommer Røstad: Likeså.

Justitiarius Ryssdal: Likeså.

Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

kjennelse:.

Ankene forkastes.

Riktig utskrift bekreftes:

Anna Høgrud